

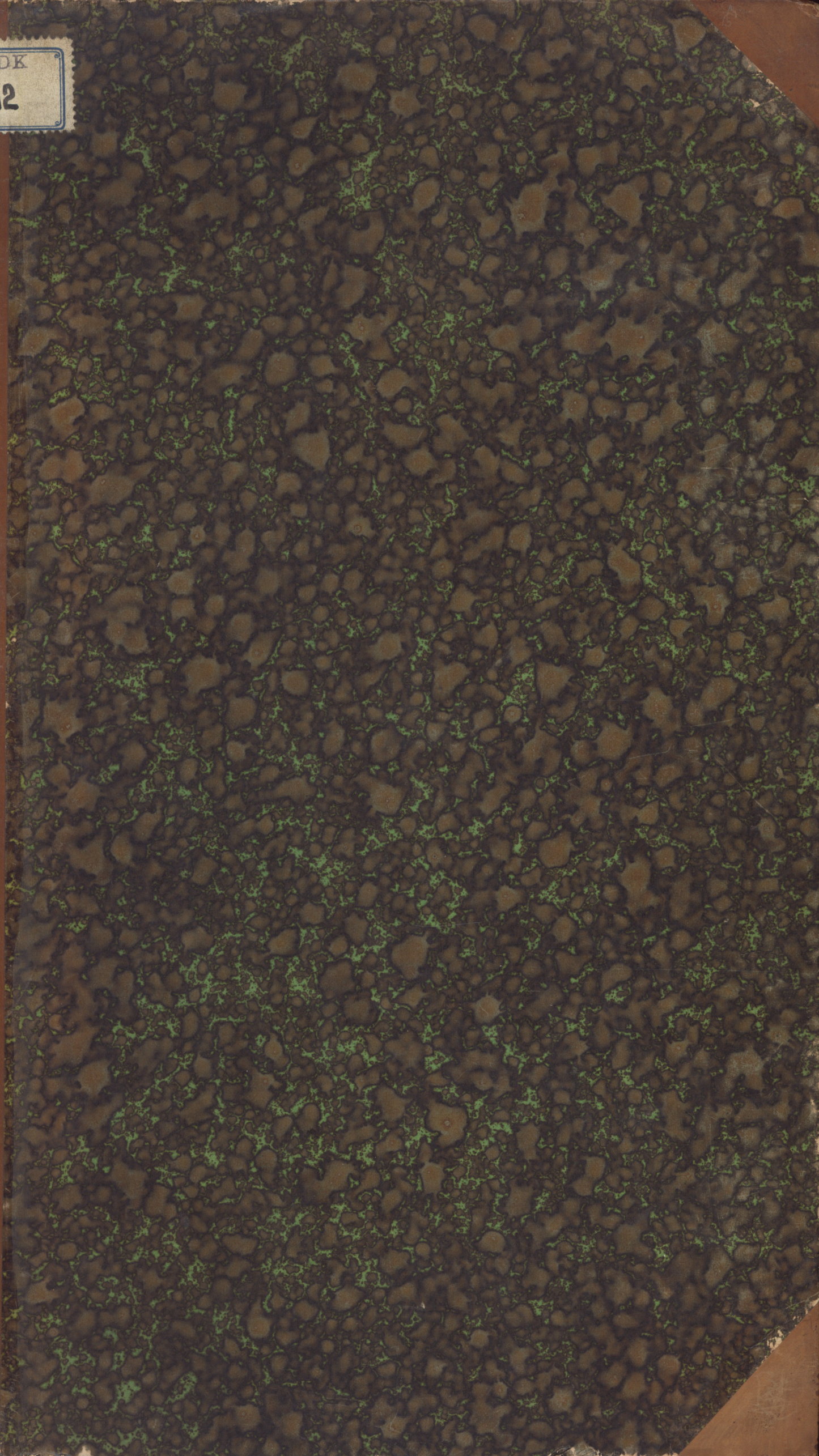

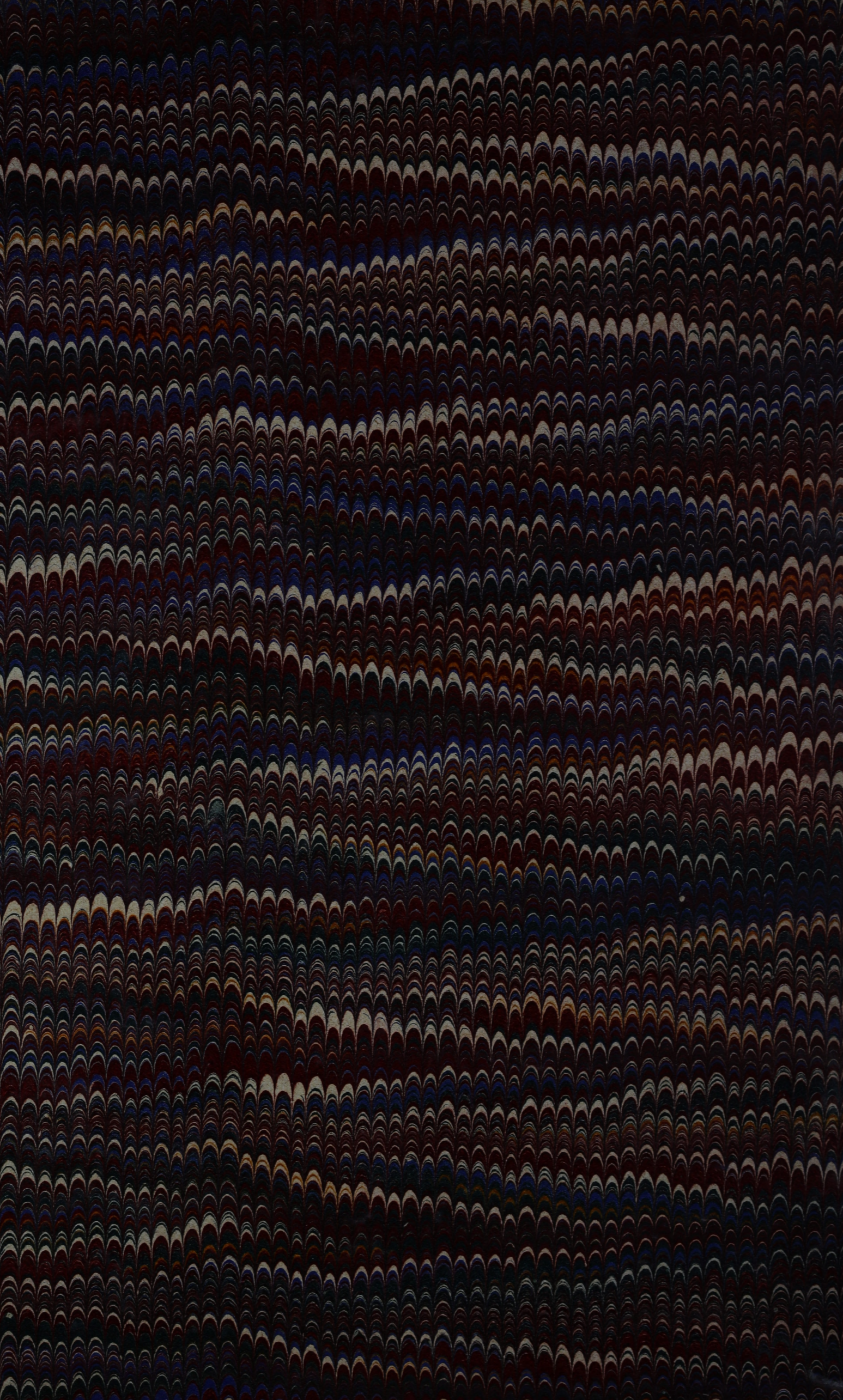
AZ
Erdőle-
rende.
1812.

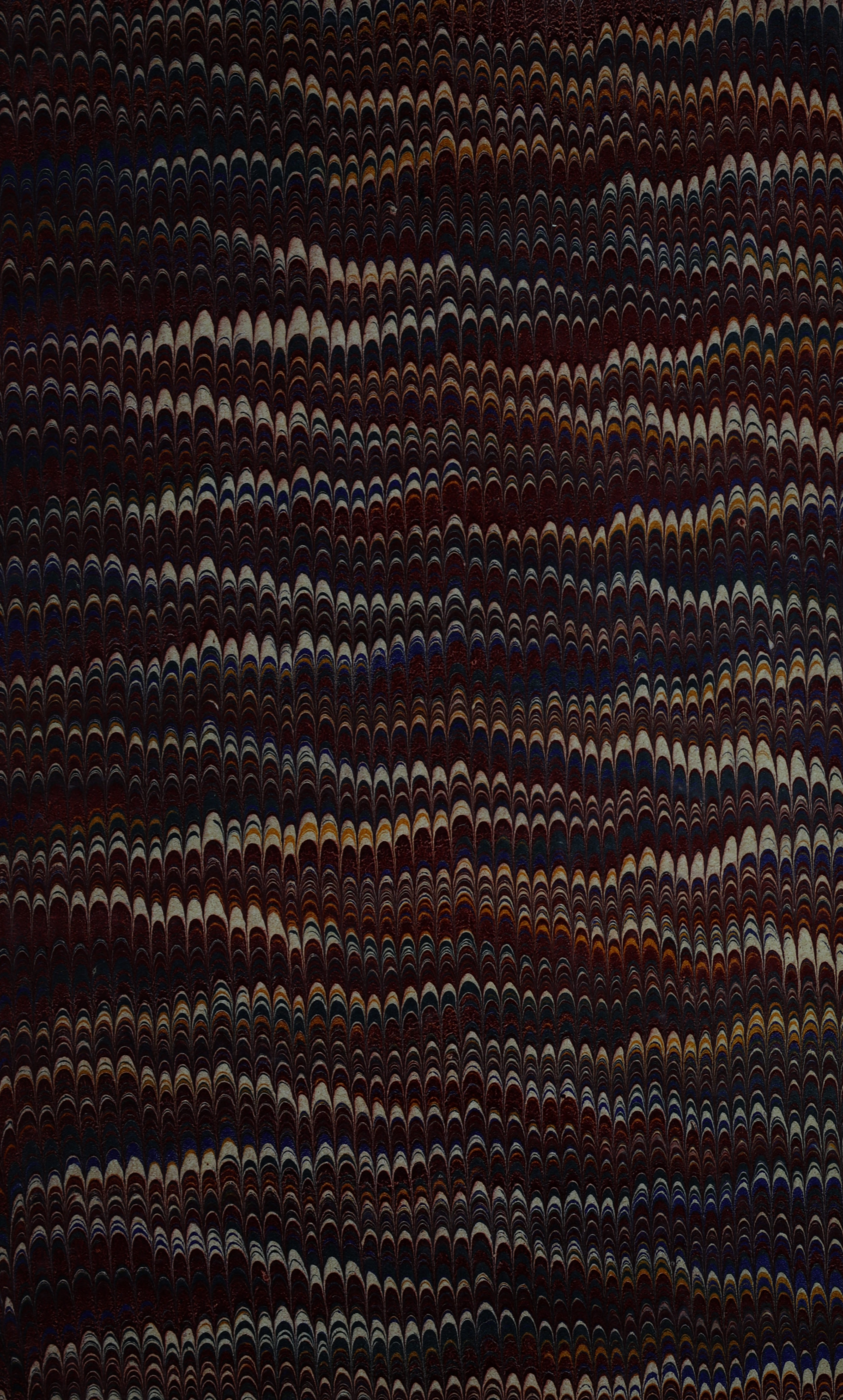

DK

12

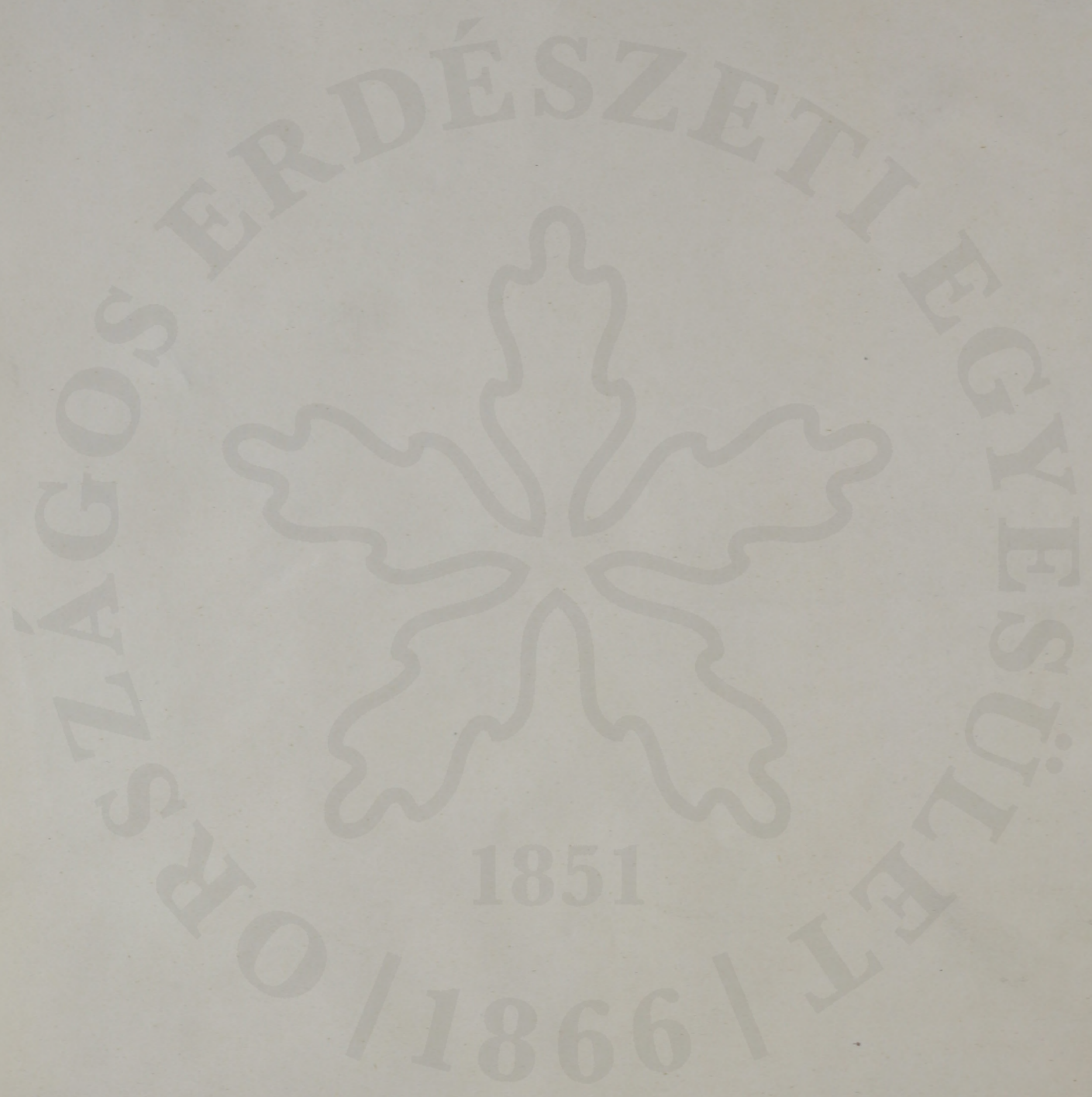

1750

OEE Szakkönyvtár
Ápr. 2018

8768.

1812.

 1812
 XXXIV-dik. ÁRTICULUS.

Az Erdölés rendire nézve.

Az Erdölés rendinek ennek-utánna jobb móddal, és a' Közönségnek reménlett elő-menetelivel léjendő meg-tartására, az Országnek Rendei hozzá járúlván az ő Felsége kegyelmes helyben-hagyása-is e' következendőket tartották szükségesnek határozni, és meg-állítani, hogy:

1-sőben. A' maga egész erejében továbbra-is meg-hagyattatott 1791-dik Esztendőbéli 30-dik Diätális Articulus, tökéletesen megtartatafsék.

2-ször. Minthogy a' kedvetlen tapasztalás elegendőleg meg-bizonyította, hogy az Erdőknek ofztatlanúl való birása, és rendetlen használása, azoknak káros fel-hagyattatását, és el-pusztulását vonta, és vonnya ma-is maga után, annakokáért a' nem tsak a' különös személlyekre, hanem magára az egész közönségre-is abból háromlo roszszaknak, és tetemes károknak el-távoztatására nézve határozatik: hogy az ezen határozásnak ki-hirdettetése napjától számlálva három Esztendőknél el-telése alatt a' Birtokosok között még ofztatlan lévő minden nagyobb ki-terjedésű Erdők, a' melyekben tudni-illik az Erdölés rendje meg-tartattathatik, és fel-állittathatik törvényesen (:articulariter:) ofztattasának-fel. Mely fel-ofztást-is ha valaki a' Birtokosok közül törvénytelen, és meg nem álható-okokból meg-akarná akadályoztatni, azonnal 200. Forint *Articularis* büntetéssel marasztasék, és ezen kívül a' károknak-is, a' mellyek az olyatén ofztatlan lévő Erdőkben az alatt történének, igaz betsű után való meg-fordittására ítéltesék. Az ilyen fel-ofztásokra ki-rendelendő Biztosok pedig, ha, az fel-ofztást, avagy abból származott vagy származandó Pereket hibáson késleltetnék, avagy húznák halasztanak, az *Approbata Constitutio* 3-dik Réfze 42-dik Titulusának 2-dik *Articulusában* írott Törvény utasítása szerént büntettesenek-meg, ezen jelenvaló Törvény mindazonáltal

az Havasi Helységeknek nagy ki-terjedésű Erdőjére, a' mellyekből a' szabad közönségnek magok' minden napi élelmeket keresik, ki-nem terjesztetik, a' mellyek tudni-illik ezután-is ofztatlanul ma-radhatnak, meg-tartatván azomban azoknak ki-terjedésekhez képest az Erdölésnek Rendje, de szabadságokban hagyatik a' ma-gános Birtokosoknak, hogy azokból, ha nékiek úgy tetszik, az őket illető részt ki-fszakasztathassák.

A' kisebb ki-terjedésű ofztatlan Erdőkre nézve pedig, a' mel-lyek ha fel-ofztatnak, oly kicsiny részekre szakadnának, hogy azok-ban az Erdölés rendi meg nem tartattathatnék, avagy ha egyszer egészen le-vágattatnának, a' Birtokosok hosszú ideig fa nélkül lenni kéntelenítettének, annak a' módjának meg-tartása határoztatik, hogy tudni-illik az illető ofztatlan erdők elébb bizonyos, és ez-tendőnként vágatandó részekre ofztattassanak, azután pedig a' le-vágásra határozott rész a' Birtokosok között a' birtokok melkkora-ságához, avagy a' régi Sefsiok számához képest ofztattassék-fel.

3-szor. Jollehet minden Tulajdonosnak törvény szerént meg-vagyon az a' hatalma, hogy a' maga Jóvait mentől jobb móddal lehet használhassa, és azokból mentől több hasznot vehet vehes-sen, azokat mindazonáltal el-pusztítani, és el-tékozolni senkinekis nem szabad. Erre nézve ha valamely Erdőnek Birtokosáról a' tapasztaltatnék, hogy a' tulajdon, és a' maradékaira-is által menő kárának el-távoztatására való köteleltséget félre tévén, a' maga er-dejét pusztítaná, és tékozolná, az iránt a' Succesorok, avagy kerületbéli, vagy Proceszualis Tisztek által az Univerlitas Jurisdi-ctiojához, avagy ha az el-kezdet pusztításnak hamarabb léjendő orvoslása haladékot nem szenvedne, az Igazgató Fő-Tisztekhez idejénkorán való jelentés tétettvén, azok a' dolgot a' bé-pana-szoltatott Tulajdonost-is előre meg-halgtván, minden késedelem, és részre-hajlás férre rételivel szorgalmatosan nyomozzák-ki, és a' fél-adás igaznak lenni találtatván, az Erdők' további pusztitá-sának meg-akadályoztatására, és ha szükségesnek láttatik, a' ren-delendő Sequestrumra nézve, az ollyatén Erdők pusztító Birtokos-saival, a' törvényektől ki-szabott úton éppen azzal a' móddal bán-nyanak, a' mely az Ősi Jók pusztítóinak meg-zabolázására ki-vagyon szabva.

4-szer. A' Parasztnak, a' Földös Uraik' engedelmé, és irás-ban adandó szabadsága nélkül az Erdőkben irtásokat tenni egy-átalyában tilalmaztatik, a' kik az ellen tselekednének, 24. páltza-ütésekkel, és egy holnapi Árestommal büntettefsenek-meg, 's azon kívül az okozott kárnak meg-fordittására-is szorittassanak.

5-szor. Mi-

5-ször. Mivel a' tűznek erőre kapott langját határok közzé szorítani, és abban meg-tartani nem lehet, 's többnyire a' szélnek erre, vagy a' marra való fúvásától függ az: hogy éppen más felé harapozik, mintsem a' merre terjedése intéztetett vala, erre nézve senkinek-is még a' tulajdon Erdejét-is meg-gyújtani nem szabad, a' ki az ellen tselekednék 200. Forint Articuláris büntetésen marasztalsék, és a' másnak ne-talán okozott kárnak meg-fordítására szorittalsék. Továbbá a' ki az Erdőkhez közel, annyival inkább magokban az Erdőkben a' magoss száraz füveket, és a' fákról lehullott száraz fa-leveleket meg-gyújtaná, mely hasonlólag szoros-san tilalmaztatik, nóha aztot az Erdőnek meg-gyújtására való Célózáson kívül tselekedte-is, ha még-is abból az Erdőnek meg-gyúlása, és kár következnék, az okozott kárnak meg-térítésin kívül a' Nemesek, Városi Polgárok, és más szabad Emberek 24. Forintokkal, a' Paraszatok pedig 24. páltza, korbáts, vagy vefzfő ütésekkel büntettefsenek-meg, utólyára pedig a' ki szánt-szándékkal másnak az Erdejét meg-gyújtaná, akárminémü kar, és állapotbéli Ember legyen-is, Criminális kereset alá vettettefsék, és minthogy szánt-szándékos gyújtogató, a' Törvények szorofsága szerént a' Criminális Sanctioban ki-szabott büntetéfsél büntettefsék. A' midön pedig a' Lang a' meg gyújtott Erdőkben harapozni kezdene, ha azon Helységeknek, a' mellyeknek Határin a' meg-gyújtott Erdők lésznek; Lakósi az Harang szóra, vagy lárma szóra, avagy más e' végre adandó jelekre, a' tűz' meg-óltása végett azonnal meg-jelenni, és annak meg-fojtására alkalmas akármely Eszközöket-is alkalmaztatni el-múlatná, a' Közönségek az *Approbata* 3-dik Részze 43-dik Tit. 6-dik Art. írt Törvény hasonlatofságára 200. Forintal fognak meg-büntettetni, a' különös Személlyeknek pedig állapotyokhoz képest a' fennebb meg-határozott testi büntetéfsel lészzen illettetések.

6-szor. A' Falúkon kívül a' vetések, kaszáló, és marha-legelő helyek körül fából, és vefzökből kerteket tsinálni szorofsan tilalmaztatik, ki-vévén az olyan helyeket a' mellyek az Erdők dolgába bővölködnek, módgyok pedig, és alkalmatofságok a' fát egyéb haszonra fordítani nintsen. Továbbá a' fa szükivel küsködő Helységekben erdőbéli fából, és vefzöböl készítettetni szokott kertek helyett ásattafsának mindenütt Sántzak, és azok fa-tsemetékekkel bé-ültettetvén eleven gypük plántáltafsának, 's azok mindenkor jó állapotban tartattafsának, a' Falúsi Birákra, és Esküttökre, leg-elsöbben-is háromlandó Testi büntetés alatt. Ezen Törvénynek

által-hágói a' parafzt közönségek kebelében a' Birák, és Esküttek ha ök az egész Közönség számára tilalmas kertnek tsinálását rendelnék, vagy valójában tsináltatnák, avagy más különös parafztok azt mívelnék, mind annyifzor 24. páltza-ütésekkel büntettefsenek-meg, a' Nemesek pedig, úgy a' Városi Polgárok, és más szabad Em. berek-is 12. Forint büntetést fizefsenek; hogy pedig e' részbe semmi menedékeknek, és mentségeknek helye ne-lehefsen, a' Jurisdiçtiok Univerfitáfsainak a' kiknek az Erdökkel annyira bővölködő Helységeket, hogy fákból, és vefzökből való kerteket az Erdöknek károsódása nélkül tsinalhatnak, avagy pedig a' melyek e' végre qualificálva nintsenek inkább kelletik tudni, és esmérni, a' közönséges Gyülések tartattatása alkalmatofságával kötelefségek léfzen meg-határozni, hogy olyan kerteket fákból, és vefzökből melyik Helységeben légyen szabad tsinálni, és mellyekben nem? és ezen magok Határozásaikat mindenekben tudtára nem tsak ki-fogják hirdetni, hanem a' Tifzteknek-is tellyefittésben léjendő vétel végett által adni, az a' felöl készült Jegyzéseknek pedig a' Jurisdiçtiok' Tifztyei által a' Királyi Fő-Igazgató Tanátsnak-is rész-fzerént szükséges tudásúl, rész-fzerént pedig a' szükségeseknek látzandó rendeléseknek meg-tétele végett fel-kelletik küldettetni.

7-szer. A' tapasztalás elegendőleg meg-bizonyította, hogy a' marháknak nevezetesen a' Ketskéknek legeltetése a' nevendék élő-fáknak, csemetéknek mennyire légyen ártalmas, és az Erdöknek el-pufztúlását mely nagy mértékbe fettefse, melyre nézve a' legközelebbről le-vágatott Erdök a' marha legeltetéstől szorgalmatosan őriztefsenek-meg, és leg-alább 4. vagy a' környülállásokhoz, és a' fáknak gyorsabb vagy későbbi nevedésekhez képest 6. Esztendők alatt, és addig, a' míg a' gyükerihez közel nevedett ágoktól meg-tifztittatott fátska annyira nevededik, hogy a' szarvas marha a' nevedő Fátskának tetéjét a' nyelvivel el nem érheti, és el-nem szakaszthatya, a' marhák az illetén nevedő fiatalas Erdökben való jártatástól egészen tiltasnak-el, azok a' kiknek marháik az ilyen közelebből le-vágatott Erdökben el-bódorogván tsak magokát meg-vonnák, előbbfzör a' bé-hajtás taxáján, mely taxa az Erdökre nézve egy marhától 10. xra. határoztatik, és a' né-talán okoztatott kárnak meg-fizetésin kívül semmi más fizetéfsel nem tartoznak. Azok pedig a' kiknek marhájok másodfzor, vagy több versben-is azon fiatalas Erdökben, vagy ujj vágásokban tanáltatnának, már akkor hibáztatható gondatlanság jövén közbe a' fennebb meg-határoztatott hajtó-pénzen, és az okozott kárnak

meg-

meg-fordittásán kívül a' Nemes Embér, Városi Polgár, és más szabad személy 24. Forintokkal, a' paraszt Ember pedig 24. pál-tza-ütésekkel büntettefsék, a' ki pedig meg-vetvén a' közönséges tilalmat a' maga marháit erőszakoson, és szánt szándékkal az ujj vágott Erdőkbe hajtaná, és az által az Erdőkben több kárt, és romlást okozna mintsem egy vagy két Szekér fának a' le-vágása lenne, az ollyannal azzal a' móddal kelletik bänni, és a'val a' büntetésfél büntetni, a' mely az Erdökbéli Prævaricatorokra nézve határozottatott. Mivel tóvábbá sok, és nevezetesen az Havas-alyi környékekben a' marhák legelő-helye az Erdőkön ízokott lenni, ez okból ne hogy egy felöl a' marhák a' szükséges legelő-helyben meg-fogyatkozzanak, más felöl pedig az Erdök a' fel-hagyattatás, és romlás ellen oltalmaztatsanak, az ollyatén Helységekben a' Bir-tókosoknak, és szabad közönségeknek Erdeji köz egyet-értéfsel, vagy ha egymás között meg nem édgyezhetnek a' Procefsuális, vagy kerületbéli Tifztnak közbe-jövetelivel, azoknak ki-terjedésekre, és a' marhák számára tekintet tétetvén, bizonyos részekre, vagy-is Táblákra osztattatsanak, és határozatatsék-meg, hogy az egymás után következő Esztendőkben melyik rész, és melyik Tábla szolgáljon az Erdölésre, és más házi szükségekre, mellyik pedig a' marhák legeltetésire, és a' ki ezen Határozásnak ellenére a' maga marháit abban a' Táblában, a' mely nintsen marha legelőnek határozva, legeltetni mérészlené, mindanyifzor a' fennebb meg-állított büntetésen marasztatsék, és egyszer'smind az okozott kárnak meg-fordittására-is ízorittatsék. Azokban a' Helységekben pedig a' mellyek legelő helyekkel el-annyira bővölködnek, hogy az Erdőkben való marha legeltetés nem szükséges a' marhák a' fennebb meg-állított büntetés alatt az Erdőkben való jartatástól egy által-lyában tiltattatsanak-el, mellyek légyenek pedig olyan Helységek, a' mellyeknek Erdejiben a' marha legeltetést vagy meg-engednj, vagy éppen tilalmazni kellefsék, aztat meg-határozni, meghalgatván a' ífelöll elébb a' Birtókosokat, az illető Jurisdick kötelefsége léfzen, a' Ketskéknek pedig az Erdőkben való mind Téli, mind Nyári legeltetések (ki-vévén a' távúl való Havasokon lévő hozzá járúlhatatlan, és más haszonra nem szolgálható Erdököt) az azokban tanáltatandó Ketskéknek az Erdök Tulajdonosi számára léjendő Confiscaltatása, és a' kárnak meg-fordittása büntetése alatt egy által-lyában ízorofsan tilalmaztatva légyen.

8-szor. Hasonlólag tilalmaztatik, hogy senki-is az Erdőkben erdölés végett vezetö rendes útakat el-hagyván sem a' régi, és a' to'vábbi haszon.vételre nem szolgáló, 's azon okból a' Birtókosok által el-Sántzóltatott, vagy kertelésekkel el-rekesztetett

útokat, sem az újj vágott, és fiatalas Erdőkön ujjakat ki-nyitni ne mérészeljen, a' ki az ellen tselekszük, ha Nemes Ember, avagy Városi Polgár, vagy más szabad személy 24. Forintokkal, a' Paraszt Ember pedig 24. páltza-ütésekkel büntetettessenek, és e' felett mindegyik a' károknak meg-fordítására-is szorittassék. Minthogy pedig az újj útok nyítására gyakorta a' szolgáltatott alkalmazottságot, hogy az Erdőkre vezető régi útok, azoknak szükséges meg-igazíttatások el-múlattatván, sokszor járhatatlanokká lettek: erre nézve az Helységek Bírái és Eskütjei 24. páltza-ütések' el-múlhatatlan büntetése alatt a' régi útoknak mindenkor jó, és járható állapotban léjendő tartására szorittassanak.

9-szer. A' veszekedéseknek, és kedvetlen következtéseknek el-távoztatásokra az Erdőkben tétetett határbéli Jegyek, előre a' Birtókosoknak avagy azok Tisztjeinek hir-tétettétvén minden ötödik Esztendőben ujjíttassanak-meg, a' mellynek véghez-vite-
liben az edgyik, vagy másik Birtókosnak jelen nem léte akadályúl nem lehet. A' ki az illyetén határ-béli Jegyeket el-rontaná, vagy a' határ-béli Jegyül meg-jegyzett fákat le-vágná, a' Nemes Ember, Városi Polgár, és más szabad Ember 24. Forintokkal, a' paraszt Ember pedig 24. páltza-ütésekkel, és a' le-vágott határ-béli Jegy-farrának meg-fizetésivel fog büntettetni.

10-szer. A' fáknak az hájától való meg-hántása, mely az Erdőknek igen veszedelmes szokott lenni, ki-vévén a' le-vágatásra határozottatott Erdőket, és az Havasos helyeket, a' melyekben az egyéb házra nem szolgálható Erdőknek sűrűségek miatt, az Erdőket legelő helyekké változtatni, és inkább ki-írtani volna szükséges, az alatt a' büntetés alatt a' melyen az Erdőbéli *prævaricatorok*nak kelletik marasztatni, szoróssan tilalmaztatva légyen. Mivel azomban fa-haj nélkül némely Mester-Emberek az ök Míveiknek kézzítésiben el-nem lehetnek, azokra az Erdők Birtókosainak különös assignatioji mellett a' vágatandó Erdőkből gondoskodni lehet: A' fennebb írt büntetés alatt a' Gyümölcs termő fák leveleinek-is le-fzedése, mely a' fáknak el-metsévedésit, és végre ki-veszésit szokta okozni, keményen meg-tiltattatva légyen.

11-szer. Valamint szoróssan meg-vágyon tiltva a' Parasztoknak, hogy az ö magok Földös Uraik engedelme nélkül az Erdőkben irtásokat ne tégyenek, úgy a' *prævarication*nak ki-világosódása esetiben 24. páltza-ütések büntetése alatt a' fák rügyes ágainak a' marhák' téli-eledelire való le-tördelése, ki-vévén az olyan Erdőket, a' mellyek éppen vágattatnak, egyebüts mindenütt tilalmaztatik.

12-szer.

12-szer. Minden Paraszt, és más szabad Ember-is kötelez-
tetik mind addig, a' míg az Háza, Udvara, Kertye, és Csüre,
avagy kaszáló-rétye előtt, és körül üress, és a' fák plántálására
alkalmas hely tanáltatik, minden Esztendőben 10. Füz-fát, és
más hamarébb nevekű fákat, nevezetesen pedig Eper-fákat plán-
tálni, ültetni, és a' kiről az illető vizsgálódó Tiszt tapasztalni
fogja, hogy a' mindjárt említett Fák' nemeit nem ültette, nem
szaporította, a' szabad Ember 9. Forintal, a' Paraszt pedig 12.
páltza-ütéssel büntettefsenek-meg, és mivel az Erdőknek fogyat-
kozása nevezetesen a' mezőségeken sokkal nagyobb, erre nézve
a' Földös Urak' tulajdon hasznok forogván fenn kötelesek lésznek
gondoskodni, hogy az határból bizonyos a' vetésre avagy Széna-ter-
mésre nem alkalmas hely szakasztásék-ki, és a' magok Emberek
által Fák magvaival vettefsék-bé, és a' míg a' fák fel-nevekűnek
illendőleg öriztefsék, hogy ottan új Erdők nőjjenek, a' szabad kö-
zönségeknak pedig ilyen helyeket, mellyek Erdő plántálására
fordittásának ki-mutatni, az illető Tisztek kötelefsége lészzen.

13-szor. A' paraszt, a' ki a' Földes Ura által az ő házi szük-
ségire kellett fának vágására meg-határozott napokon kívül az
Erdőkre menni, és ottan fát vágni mérészlene, prævaricatornak
tartattásék, és büntettefsék-meg, mindazonáltal a' büntetést sze-
lídebbé tenni magoknak a' Földös Uráknak szabad akarattyo-
któl függön.

14-szer. Ha valamely Helységben a' szegényebb Lakosoknak
az Erdőkbe szerte-széjjel ki-döledezett, és száraz fának a' Bir-
tókos tettéséből fel-szedése, 's az hátókon való haza-hordása
meg-engedtetnék, annak meg-akadályoztatására, ne hogy némely
szegény Emberek ezen jó akarattal vissza-élvén a' még fenn álló,
és leg-szebb növésű fákat-is le-vágják, és lópva el-vigyék, azoknak
keményen meg-tiltatik, hogy magokkal az Erdőbe Fejszét, avagy
Fűrész, és semmi némű vas-szerszámot ne vigyenek, mert külö-
ben mind a' nállók tanáltató szerzám, mind a' fa, mellyet haza
akarnának vinni tollók el-vétettévn, a' kárnak meg-térítettésin
kívül 24. páltza-ütésekkel fognak meg-büntettetni.

15-ször. Ha valamelyik Erdő Pásztor, az ő Pásztorlása-alá-
bizatott Erdőből másnak akár-kinek a' tulajdonos' engedelmé-
nélkül lópva fát ajándékozna, avagy el-adná, az Erdőbeli prævari-
catioba tanált tólvajt meg nem fogná, avagy a' meg-fogott tólvajt
el-bozsáttaná, a'val meg-edgyeznék, vagy ha az ilyen tólvajnak,

és *prævaricator*nak meg-fogására ereje nem lévén, maga a' tólvaj el-szalad, de azomban még-is azt, hogy ki-lett légyen az a' *prævaricator* vagy tólvaj, az Erdő-Pásztor azután ki-tanulta, és aztat az Erdő tulajdonosának maga idejében mégsem fedezi-fel, az ilyen Erdő-Pásztor mint tólvaj, és tólvajok lappangtatója, 's őrgazdája úgy tartattafsék, a' szolgálatból töftént botsáttafsék-el, és az illető Udvari Széken, avagy ha a' Földös Ur ezen maga jufsával élni nem akarna, a' Magisztrátuális Fiscus által vettefsék Criminális kereset alá, és a' kárnak meg-fizetésin kívül a' vétkinek mekkoraságához képest érdeme szerént büntettefsék-meg. A' midőn pedig az Erdő Pásztoroknak minden egyet-értéseken kívül tsupa vigyázatlanságból az Erdőkben kár történnék, akkor az első esetben a' Pásztorok egyedül tsak a' kár' meg-fizetésivel tartoznak, másodszor a' kár meg-fordittásán kívül 24. páltza-ütésekkel büntettefsenek, az harmadik esetben pedig a' mindgyárt meg-állított büntetésen kívül szolgálattyókból tétettefsenek-ki, és többször fel se-is vétettefsenek.

ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

itt hiányzik a 16 pont az erdőszéről, mely az erdő-
tulajdonos által

